

tiva i analítica, el bon ofici filosòfic i jurídic i la seva ambiciosa proposta teòrica, argumentada amb un gran luxe de detalls, precisions i referències al mapa legal i polític de la secessió al món. Ens sembla

que, malgrat els desacords filosòfics de fons que s'hi puguin tenir (i que ens hem permès d'esbossar en aquesta ressenya), és una obra que mereix la més absoluta consideració acadèmica.

Oriol Farrés Juste

Universitat Autònoma de Barcelona

<https://doi.org/10.5565/rev/enrahonar.1297>

CANER-LIESE, Robert (2018)

El primer Romanticisme alemany: Friedrich Schlegel i Novalis

Barcelona: Edicions de la UB, 229 p.

ISBN 978-84-9168-120-5

De resultes d'un treball diligent i curós, Robert Caner-Liese ofereix al públic lector en llengua catalana un estudi insòlit i exemplar sobre els artífexs intel·lectuals del Romanticisme alemany. Insòlit en alçar-se com a primera monografia exhaustiva consagrada a la qüestió dins els dominis lingüístics català i castellà¹; exemplar, al seu torn, tant per la complexitat ingent que encercla la tasca com per la solvència amb què l'autor l'executa. Caner-Liese mateix ens fa partícips d'aquesta complexitat tot observant d'antuvi que el caràcter fragmentari inherent a les produccions de Schlegel i Novalis condiciona que, per comprendre-les amb detall, cal fer atenció a tot un gruix d'obres múltiples i heterogènies. A través d'una erudició minuciosa que el du a transitar de ressenyes a quaderns de notes, de notes a articles espuris..., l'autor aconsegueix d'espigolar els

aspectes fonamentals que defineixen el pensament gestat per Schlegel i Novalis entre els darrers anys de la dècada de 1790² i el 1801 (l'any en què el jove Novalis mor prematurament). La síntesi completa i pedagògica que l'autor realitza partint de materials diversos i hermètics, així doncs, s'erigeix com a fita historiogràfica vigorosa.

Ben mirat, la consideració d'*El primer Romanticisme alemany* com a fita historiogràfica vigorosa no arrela, només, en l'exercici de buidatge ingent que l'ha possibilitada. Per tal d'enriquir màximament la presentació del pensament romàntic en joc, Caner-Liese se serveix sobretot dels quatre capítols inicials de la primera part³ per situar les discussions candents en la tessitura intel·lectual de Schlegel i Novalis, indispensables per poder perfilar el marc dialògic en què

1. Fins ara només disposàvem en castellà d'algunes antologies que recollien part del treball de Schlegel i Novalis. Vegeu, per exemple, Antoni Marí (ed.) (1979) o Karl Braun i Maria Antonia Seijo (eds.) (1993). Al seu torn, també ha de tenir-se en compte la biografia de Novalis elaborada per Antonio PAU (2010).
2. Cal no oblidar que el 1798 es fundà la revista *Atenäum*, eina clau a través de la qual Schlegel, Novalis i la resta de companys integrants del cercle anomenat *romàntic* pregonarien llurs idees.
3. L'obra consta de dues grans parts: l'una, més extensa, és dedicada a Schlegel i a les discussions coetànies en què s'insereix; la segona, més breu en haver-ne estat closa la tasca de contextualització, és consagrada específicament a Novalis.

s'incardinien i, així, entendre els desenvolupaments que dugueren a terme. D'aquesta manera, l'exercici primigeni de contextualització acaba esdevenint clau per comprendre plenament els autors romàntics. Una llambregada ràpida als ítems conceptuals que s'hi desglossen evidenciarà el fet de manera límpida.

De primer, l'escritini de *Sobre l'estudi de la poesia grega* serveix Caner-Liese per resseguir l'exemplificació alemanya de la «Querelle des anciens et modernes», de què, en cert sentit, la pròpia obra de Schlegel acaba participant. L'aspecte més rellevant de la discussió rau en la «dicotomització» entre món antic i món modern que tots els seus participis subscriuen incontrovertidament. Tant Schlegel com Novalis assumeixen la dualitat amb el mateix component de crítica i blâme cap a la modernitat que els ha tocat viure: els retrets adreçats al present modern, època abocada a la immediatesa i a la mera coneixença sensible i finita, ens ofereixen una primera pista per començar a copsar la cerca d'allò Absolut i Incondicionat que, en resposta al «tançament de mires modern», vertebrarà el programa de totes dues figures.

Acte seguit, val a dir, l'anàlisi dels punts més sucosos de la contribució de Jacobi a la polèmica sobre l'spinozisme⁴ ens brinda un matís cabdal respecte a la forma com es concretà aquesta busca d'allò Incondicionat. Tal com Caner-Liese observa amb encert, Jacobi conclogué que tota filosofia coherent (així típicament l'spinozisme) mena de manera ineluctable al fatalisme, això és, a la creença en un món absolutament determinat i desproveït de Providència. És davant per davant d'aquesta tragèdia pregona que Jacobi invoca una certesa prèvia al quefer filosòfic, indispensable per fer front a la grisor descreguda a què condueix la filosofia: la certesa reportada per la fe i el

sentiment intuïtiu que ens vincula a la divinitat infinita. Les objeccions que Schlegel esgrimeix enfront de les derives irracionalistes jacobianes posen de manifest com, lluny d'incórrer en el mer entusiasme religiós, els romàntics miren de teixir un sistema filosòfic rigorós, capaç de donar respostes solvents als neguits coetanis irresolts.

Els capítols ulteriors esclareixen tot d'una els grans neguits coetanis que cal atacar. La relació de Schlegel amb el *Philosophisches Journal* capitanejat per F.I. Niethammer posa sobre la taula la recerca d'un fonament absolut del saber filosòfic de què, induïts en gran mesura pels esforços de K.L. Reinhold en la seva exegesi d'I. Kant, s'ocupen la vasta majoria dels pensadors del moment. Crítics amb l'apel·lació niethammeriana a l'experiència sensible com a *factum* originari en què basa tot el constructe filosòfic, Schlegel i Novalis acaben per esmenar també l'estratègia de Fichte, el filòsof que més els influeix i amb qui més complexament interactuen. Amb la seva apel·lació a la pura i interrompuda «autoactivitat» del Jo com a fet radical que sustenta tot el saber, comet l'error fatal de voler expressar lingüísticament una identitat que, tantost verbalitzada, deixa d'ésser pura i es dissocia en dos pols que, havent estat diferenciats, tornen a ésser enllaçats per mitjà de la identitat. Amb això, la cerca romàntica de l'Absolut queda plenament situada, i l'exploració traçada per Schlegel i Novalis se segueix amb encomiable facilitat.

Tots els ingredients dilucidats justifiquen amb escreix la consideració que *El primer romanticisme alemany* constitueix una fita historiogràfica remarcable. La comprensió sòlidament contextualitzada a què dona accés l'obra, a banda d'ésser pionera en el domini lingüístic català, enclou una ensenyança veritablement

4. Quant a la recepció de Spinoza en els territoris germànics i les disputes acarnissades que propicià, recomanem vivament l'obra de María Jimena Solé (2011).

substantiva per a l'estudiós de la història del pensament. El joc intricat de diàlegs i crítiques, de trencaments i continuïtats que els primers romàntics mantenen amb el seu entorn intel·lectual més proper, exemplifica de manera realment modèlica l'efervescència que travessa el desplegament dels processos intel·lectuals al llarg del temps. A mercè d'un estudi subtil i de sensibilitat històrica, Caner-Liese acaba mostrant-nos com, ben lluny de tòpics simplificadors, el Romanticisme alemany beu poderosament de la constel·lació il·lustrada que el veu néixer i s'hi relaciona d'una manera tan rica com polièdrica. A aquest efecte, la referència a l'influx de G.E. Lessing sobre Schlegel ens sembla un detall que, baldament particularíssim, encarna magistralment el talent historiogràfic de Caner-Liese. Lessing, l'etern inspirador del *Werther* goethià⁵, se'ns acaba revelant com a peça

ineliminable de l'engranatge fascinant que dona peu al Romanticisme.

Referències bibliogràfiques

- BRAUN, Karl i SEIJO, Maria Antonia (eds.) (1993). *Antología de los primeros años del romanticismo alemán*. Salamanca: Universidad de Extremadura.
- GOETHE, Johann Wolfgang (2010). *Las penas del joven Werther*. Madrid: Austral.
- MARÍ, Antoni (ed.) (1979). *El entusiasmo y la quietud: Antología del romanticismo alemán*. Barcelona: Tusquets.
- PAU, Antonio (2010). *Novalis: La nostalgia de lo invisible*. Madrid: Trotta.
- SOLÉ, María Jimena (2011). *Spinoza en Alemania (1689-1790): Historia de la santificación de un filósofo maldito*. Buenos Aires: Brujas.

Guillem Sales Vilalta

Universitat de Barcelona

<https://doi.org/10.5565/rev/enrahonar.1288>

RASHED, Mohammed A. (2019)

Madness and the demand for recognition: A philosophical inquiry into identity and mental health activism

Nueva York: Oxford University Press, 257 p.

ISBN 978-0198786863

En el dominio de la Filosofía de la psiquiatría existen una multitud de estudios que abordan el célebre problema mente-cuerpo o que intentan llevar a cabo una revisión del «problema difícil» de la conciencia, con el fin de cuestionar o legitimar el modelo biomédico en el que se enraíza la disciplina psiquiátrica. Dicha

disciplina se encuentra en una transición importante en nuestros días, suspendida entre el modelo DSM (*Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*) de clasificación de las enfermedades, basado en la repertorización de síntomas, y el modelo RdoC (*Research Domain Criteria*), fundado en el estudio de la neuro-

5. Cal no oblidar que, no pas gratuïtament, quan Goethe ens presenta el suïcidi de Werther ens mostra el personatge amb *Emilia Galotti*, de Lessing, a les mans com a darrera lectura. Cf. Johann Wolfgang von Goethe (2010).